

Plenum

Torsdag 8.2.2018 kl. 16.01—17.58

3. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av avfallslagen

Regeringens proposition RP 195/2017 rd

Remissdebatt

Talman Paula Risikko: Ärende 3 på dagordningen presenteras för remissdebatt. Talman konferensen föreslår att ärendet remitteras till miljöutskottet, som förvaltningsutskottet och ekonomiutskottet ska lämna utlåtande till.

Debatt

17.01 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! [Hälinää — Puhemies koputtaa]

Puhemies Paula Risikko: Rauhoitutaanpa nyt siellä salissa ja kuunnellaan, mitä hyvää sanomaa ministeri Tiilikaisella on.

Kiitoksia, rouva puhemies! Hyväpää sanomaa hyvinkin, nimittäin minulla on ilo esitellä hallituksen esitys jätelain uudistamisesta. — Taustallahan tässä jätelain uudistamisessa on hallitusohjelman kirjaus, jossa hallitusohjelman mukaisesti jätelakia muutetaan siten, että kunnille jätelaissa annetut yksinoikeudet rajataan asumisessa syntyviin jätteisiin alueelliset erityispiirteet huomioiden. Ja totta kai tässä valmistelussa on otettu huomioon myös tällä vaalikaudella uudistettu hankintalaki, jonka käsittelyn yhteydessä eduskunta edellytti, että valtioneuvosto ryhtyy lainsäädäntöä täsmentäviin toimiin nimenomaan tällä jätetoimialalla. Nyt se asia on ympäristöministeriössä valmisteltu, on tehty vaikutusarvioita, erillisselvityksiä sekä yhteistyötä työryhmässä keskeisten sidosryhmien kanssa.

Esityksen tavoitteet voidaan kiteyttää kahteen asiaan. Toisaalta tavoitteemme on varmistaa jätehuollon toimivuus koko maassa sekä pikkuhiljaa tiukkenevien kierrätystavoitteiden saavuttaminen, ja toinen tavoite on parantaa jätealan kilpailuneutraliteettia ja edistää kilpailua ja yritystoiminnan mahdollisuuksia jätehuollon saralla.

Arvoisa puhemies! Vastuunjakoa yhteiskunnassa syntyvistä jätteistä muutettaisiin sillä tavalla, että kuntien yksinomaiselle vastuulle jää jatkossakin asumisessa syntyvä yhdyskuntajäte sekä kunnan hallinto- ja palvelutoiminnassa syntyvä yhdyskuntajäte. Se muutos, mitä kunnan vastuulta poistuu, liittyy siihen, että sosiaali- ja terveystalouden ja koulutustoiminnan yhdyskuntajäte siirtyy nyt pois tästä kunnan yksinoikeuden piiristä. Kun arvioidaan tuota, kuinka suuri muutos tämä nyt sitten on jätelaitosten toiminnan kannalta, niin tuo volyymi, mikä tästä vastuunrajauksesta aiheutuu, on noin 230 000 tonnia yhdyskuntajätettä, joka nyt lähtee pois kuntien yksinoikeuden tai monopolin piiristä. Se vastaa

Punkt i protokollet PR 3/2018 rd

karkeasti noin kymmentä prosenttia kuntien jätehuollon sekä määrällisestä että rahallises-
ta volyymista.

Paitsi että on tämä kuntien yksinoikeuden piiriin kuuluva jätehuolto, kunnat edelleen
ovat velvollisia vastaamaan jätehuoltopalveluitten tarjoamisesta niin sanotun toissijaisen
vastuun perusteella myös yrityksille silloin, kun markkinaehtoista palvelua ei ole saatavil-
la. Tässä lainsäädännössä tavoitteena on nimenomaan täsmentää tuota määritelmää ja
markkinapuutteen todentamista, milloin on tilanne, jossa kuntien yksinoikeuden ulkopuo-
lella oleva jätehuolto voidaan toteuttaa markkinaehtoisesti, ja milloin sitä toimivaa mark-
kinaa ei ole, jolloin kunnalla on sitten velvollisuus tuo jätehuolto järjestää.

Tämän lisäksi meillä on sitten kokonaan markkinaehtoisesti toimivaa jätehuoltoa, ja sii-
hen tämä jätelaki asettaa nyt nuo hankintalain edellyttämät rajoitukset. Kuntien jätehuolto-
yhtiöt on usein yhtiöitetty, mutta ne ovat niin sanottuja sidosyksiköitä, ja tämän sidosyk-
sikköaseman säilyttäminen, jolloin kunnan yhtiö voi kuntien jätehuollon järjestää, edellyt-
tää sitä, että yli 10 prosenttia tästä jätehuollon liiketoiminnasta ei tule tältä kilpaillulta sek-
torilta. Tämä 10 prosentin raja on voimassa pitkän siirtymäkauden ajan aina vuoteen 2030.
Sen jälkeen se putoaa hankintalain yleiseen ulosmyyntirajaan, 5 prosenttiin. Kuitenkaan
hankintalaissa olevaa 500 000 euron euromääräistä rajaa ei tänne jätehuollon alueelle so-
velleta.

Kaiken kaikkiaan tällä esityksellä varmistetaan siis jätehuollon toimivuus kaikkialla
maassa, parannetaan yksityisten toimijoitten osuutta, lisätään hieman sitä markkinoille tu-
levaa volyymiä täällä jätehuollossa. Ja mielestäni tässä on aivan avainasemassa jatkossa se,
että julkiset toimijat ja yksityiset toimijat pelaavat hyvin yhteen, ja näin itse asiassa käy-
tännössä valtaosin tälläkin hetkellä käytännön jätehuolto tapahtuu. Tätä yhteistoimintaa,
toimivaa sellaista, perään juuri sen takia, että kun Suomi tavoittelee kiertotalouden kärki-
asemaa maailmassa — sellaisessa asemassa tietyllä lailla olemmekin jo, se asema täytyy
säilyttää — siihen liittyy oleellisesti se, että jätteitten materiaalista kierrätystä voidaan
edelleen lisätä. Myös EU:n kierrätystavoitteet tiukentuvat. Niissä pysyminen edellyttää hy-
vää yhteistyötä julkisen toimijan ja yksityisen toimijan välillä.

Osittain tähän tarpeeseen tulee sitten jätelain uudistuksen toinen vaihe. Nyt kulvana
vuonna valmistelemme esitystä, jossa tuodaan jätealalle markkinapaikka, digitaalinen
markkinapaikka. Tämän markkinapaikan toinen tehtävä on osoittaa markkinan toimivuus
tai toimimattomuus, jolloin ratkaistaan se, tuleeko kunnan vastuulle toissijaisen vastuun
perusteella myös yksityisen jätehuollon palveluitten järjestämistä. Jos markkinapaikalla on
todennettavissa, että markkina ei toimi, kunta tulee peliin ja hoitaa homman. Jos taas mark-
kinapaikalla voidaan todeta, että markkina toimii, hieno juttu.

Mutta tämä markkinapaikka voi olla paljon enemmän kuin vain jätelain markkinapuut-
teen todentaminen. Siitä voidaan kehittää markkinapaikka, joka palvelee laajemmin kier-
totaloudessa erilaisten sivuvirtojen markkinaa, materiaalien toissijaista käyttöä, jossa sivu-
virtojen tuottajat ja niitä mahdollisesti tarvitsevat yritykset kohtaavat toisensa. Tämänkal-
taista digitaalista markkinapaikkaa kaipaamme kiertotalouden edistämiseksi, ja sitä koske-
vaa lainsäädäntöä valmistellaan jatkossa.

Arvoisa puhemies! Tässä pääpiirteissään jätelain sisältö. — Kiitoksia.

Puhemies Paula Risikko: No niin, sitten mennään puheenvuoroihin, ja siellä on edustaja
Kulmala. — Olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 3/2018 rd

17.10 Kari Kulmala sin: Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi yhdyskuntajätehuollon vastuunjakoa koskevia jätelain säännöksiä hallituksen ohjelman mukaisesti siten, että kunnille säädetty vastuu rajattaisiin pääosin vain asumisessa syntyvään jätteeseen. Mielestäni tämä olisi kunnille hyvä ja myönteinen esitys.

Esityksessä jätelakiin ehdotetaan tehtäväksi hallitusohjelman toimeenpanemiseksi tarpeelliset yhdyskuntajätehuollon vastuunjakoa koskevat muutokset. Jätelain 32 §:n mukaan kunnan on järjestettävä asumisessa syntyvän jätteen jätehuolto. Kunnan vastuulle kuuluvat myös asumisessa syntyvän vaarallisen jätteen vastaanotto ja käsittely, ja näin tulee olla jatkossakin. Voin kokemuksesta kertoa, että erityisesti myrkkujen ja happojen kanssa on oltava erityisen varovainen. Kunnan järjestämisvastuu muodostaakin yhteiskuntajätehuollon perustan, millä turvataan asianmukainen jätehuolto kaikissa olosuhteissa joka puolella maata.

Jätteiden asianmukaiseen kierrätykseen on panostettava. Esityksenkin mukaan kierrätys saattaa lisääntyä erityisesti sellaisilla jätteen haltijoilla, joiden toiminnassa syntyy sekä yhdyskuntajätettä että muuta jätettä, mikäli yksityinen jätehuoltoyritys pystyy tarjoamaan jätehuollon kokonaispalveluna esimerkiksi monipuolisia lajittelu- ja kierrätyspalveluja. Tämä seikka on syytä huomioida.

Kesämökeille on tyypillistä, että niitä käytetään vain keskikesällä. Kun mökillä kuluu vuodessa vain muutama viikko, satoja euroja maksava jätemaksu ärsyttää. Vaikeakulkuisilla seuduilla, esimerkiksi saaristossa, aluekeräyspiste on heille usein ainoa vaihtoehto. Muualla mökkiläisen tulee hankkia oma tai kimppa-astia.

Yksi huomioitava seikka, joka liittyy tähänkin hallituksen esitykseen, on, miten paljon autiotalo tuottaa jätettä. Autiotalat ja mökit lisääntyvät koko ajan. Näidenkin omistajat ovat velvoitettuja liittymään järjestettyyn jätehuoltoon. Otan esimerkin: Aukkaat ovat muuttaneet asunnostaan pois 15 vuotta sitten. Siitä lähtien talo on ollut tyhjiällä. Tyhjänä olevan talon käytöstä ei siis tule jätettä. Jätemaksu on kuitenkin maksettava sopimuksen mukaan.

Mikäli asuinkiinteistön jätemaksuun haetaan kohtuullistamista kiinteistöllä olevan rakennuksen asuinkelvottomuuden takia, on hakemukseen liitettävä erillinen kirjallinen selvitys asuinkelvottomuuden perusteista. Kun soittaa alueellisen jätelautakunnan toimistoon, niin sieltä saa lomakkeen, jolla voi anoa niin sanottua armoa perusmaksusta. Talon asumiskelvottomuus on selvitettävä, ja mukaan on liitettävä terveystarkastajan ja todennäköisesti myös kiinteistönlittäjän, karrikoidusti sanottuna lääkärin, psykiatrin ja kunnanjohtajankin, lausunnot. Ainakin osa näistä on maksullisia lausuntoja.

Kymmenkunta vuotta sitten yritettiin rakennuttaa joka taloon kalliit jätevesisysteemit, ettei Itämeri saastuisi mummonmökin jätteistä. Järki onneksi lopulta voitti. Olisikohan syytä vapauttaa myös autiotalat ja mökit jätemaksuista, mikäli niissä ei jätettä ole eikä tule? Ainakin itse maksan mielelläni palveluista, joita tarvitsen, mutta en sellaisista palveluista, joita en tarvitse ja jotka tuntuvat vain rahastukselta ja mielivallalta.

17.14 Silvia Modig vas: Arvoisa rouva puhemies! On yksi hallituksen tavoite, jota kannatan vahvasti ja jota tuen loppuun asti, ja se on se, että me olisimme ja pysyisimme kiertotalouden kärkimaana. Se on valtava mahdollisuus meille. Se on meille ratkaisu moniin haasteisiin, mitä tulee ympäristöön, ja se on meille myös valtava mahdollisuus kestäväan talouskasvuun. Ja kiertotalouden näkökulmasta minä kannan huolta tämän esityksen osalta juuri tästä muutoksesta, mitä tapahtuu kunnan vastuulle. Kun kunnan vastuulta poistuu

Punkt i protokollet PR 3/2018 rd

niin monta osa-aluetta — sote-palveluiden, koulutustoiminnan ja julkisen hallinnon ja palveluiden jätteet — niin on riskinä, että se itse asiassa voisi toimia kiertotalouden edellytyksiä vastaan, kun se kenttä pirstoutuu ja koko se kokonaisuus ja sen suunnitelmallisuus haajoaa. Onko tätä otettu huomioon? Onko ajateltu sitä siirtymävaihetta, miten varmistetaan se, että se ei toimi tätä erittäin tärkeää päämäärää vastaan? Se on aito huoli.

Toinen kysymys, kun nyt on mahdollisuus saada ministeriltä näkemystä, tästä sidosyksiköiden ulosmyynnistä: Miten sen on arvioitu vaikuttavan kuntalaisten jätemaksuihin? Kun tietyt [Puhemies koputtaa] kaupanteon ja asiakasmahdollisuudet poistuvat, niin voiko siitä esimerkiksi syrjäisemmällä seuduilla seurata paine jätemaksujen korottamiseen?

17.15 Pauli Kiuru kok: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin kiitos ministeri Tiilikaiselle asian valmistelusta ja siitä, että olette pitänyt tässä matkan varrella ainakin ympäristövaliokunnan hallituspuolueen jäseniä hyvin kartalla, missä mennään ja miten valmistelu etenee. Se on arvokas asia, että olemme saaneet eri vaiheista kuulla ja soveltuvien osien sitten itsekkin vaikuttaa siihen valmisteluun.

Se, mitä edustaja Modig sanoi: kierrätys on tärkeää, ja lopullinen tavoite on tietysti se, että jätteitä ylipäättään syntyisi vähemmän ja sitten jos niitä syntyy, niin ne käytetään tehokkaasti raaka-aineena hyödyksi.

Muutama kysymys ja kommentti tästä esityksestä ministeri Tiilikaiselle.

Ensinnäkin täällä hallituksen esityksessä sivulla 16 puhutaan siitä, että jätteen tuottajan vastuulle siirtyvät jätevirrat saattavat päätyä energiakäyttöön, joissakin tapauksissa ulkomaille. Kauhean todennäköistä se ei nyt tietävästi ole, mutta miten ministeri arvioi sitä, onko tässä riskiä tämmöisestä jätteen ulkomaille siirtymisestä ja pahimmassa tapauksessa dumpaamisesta epämääräisiin kohteisiin, yleensä kehitysmaihin? Miten tähän on varauduttu? Varmasti on varauduttu, mutta jos siihen saisi vähän tarkennusta.

Toinen kysymys koskee sivulla 15 olevaa ympäristövaikutusten arviointia. Täällä puhutaan, että jätehuoltokapasiteetin supistuminen voisi heikentää huoltovarmuutta erilaisissa häiriötilanteissa, kuten epidemioiden tai kuljetuslakkojen yhteydessä. Sitä hieman jäin pohtimaan, että jos kunnan kapasiteetti joiltain osin pienenee, niin eikö sitten vastaavasti yksityistä tule tilalle, ja sitä kautta tämä huoltovarmuus saattaa jopa parantua, kun toimijoita on markkinoilla Suomessa enemmän, sekä yksityisiä että kunnallisia. Eli kysymys tähän huoltovarmuuteen ja häiriötilanteisiin.

Edelleen täällä puhutaan siitä, että huoltovarmuuden turvaamiseksi on vireillä häiriötilanteiden varalle jätehuoltoa koskevaa säädösvalmistelua. Olisiko siitä mahdollista saada jonkinlaista tietoa, mitä se mahdollisesti pitää sisällään?

Sitten nostan yhden lehtiartikkelin huolen. Aamulehti kirjoitti tammikuussa 8. päivä aikeaman jutulla otsikolla "Siivu kuntien jätehuoltoa yksityisille". Ja täältä löytyy sitten joitakin tämmöisiä uhkia, joita on maalailtu, ja yksi on se — suora sitaatti — että "kuntien jätelaitokset ovat arvioineet, että jätemaksuja täytyy nostaa 10—30 prosenttia". Tämä siis lyhyenä otteena tästä jutusta. Ja ymmärtääkseni tämä korotus, mikäli näin tapahtuisi, koskisi lähinnä kotitalouksia. Onko tämä huoli aiheellinen, ja koskeeko se koko Suomea vai pelkästään Pirkanmaata? Miten ministeri tämän asian näkee?

Kokonaisuutena pidän esitystä hyvänä, ja varmasti perehdymme asiaan tarkemmin ympäristövaliokunnassa, joka tästä tekee mietinnön. — Kiitos.

Punkt i protokollet PR 3/2018 rd

17.19 **Eeva-Maria Maijala kesk:** Arvoisa puhemies! Jätelain tavoitteena ihan siinä 1 §:ssä kirjoitettuna on vähentää jätteiden määrää ja haitallisuutta ja edistää luonnonvarojen kestäväää käyttöä ja varmistaa toimiva jätehuolto. Tästähan tässä esityksessä on ihan puhtaimmillaan kysymys, ja varmasti tämä on vain pieni osa tätä kokonaisuutta, missä koko ajan mennään eteenpäin.

Hyvää on, että tässä laissa on nyt tuotu selvästi esille, että tavoitteena on varmistaa, että koko maassa jätteiden asianmukainen hoitaminen on kunnossa jatkossakin, vaikka tässä lisätään kilpailua, aika paljonkin. Tärkeää on se, että meillä on koko maassa toimiva järjestelmä, mutta nyt sitten meidän pitää kuitenkin pyrkiä entistä parempien systeemien järjestämiseen. Nyt tällä hetkellä on tilanne se, että meidän tulee parantaa kilpailua kaikissa asioissa, ja EU-lainsäädäntö, hankintalaki ynnä muut velvoittavat meitä myös kilpailun lisäämiseen. Mutta ei pelkkä kilpailu ole se syy, että näitä asioita tehdään, vaan se, että meidän pitää miettiä, millä tavalla me voisimme kierrättää jätteitämme. Me muutenkin käsittelemme niitä ihan kokonaan uudella tavalla.

Yksityisten toimijoiden osuus tulee jatkossa lisääntymään, ja se on varmasti tarpeellinenkin asia, että sillä puolella mennään eteenpäin. Tärkeää ja hyvää on se, että jatkossakin julkiset ja yksityiset toimivat yhdessä, ja yhä enemmän varmasti myöskin yksityisten suuntaan tullaan siirtymään sillä tavalla, että heillä on vastuu myöskin meidän yhteisistä asioistamme.

Uusia toimintamalleja tulee varmasti esille, ja mitä ne uudet toimintamallit nyt sitten ovat? Miten on kierrätyksen laita, ja miten jätteitä käsitellään, mitä niistä tulee tuotteina? Kun puhun tuotteista, niin ilman, että me muutamme tätä järjestelmää ja systeemejä, me emme pääse jätehuollossa eteenpäin.

Mitä vaikutuksia tällä esityksellä on sitten meidän toimiviin järjestelmiin? Meillähan on tällä hetkellä jätehuoltopuolella todella toimivat järjestelmät. Ei tällä hetkellä Suomessa missään jää jätteitä nurkkiin lojumaan, vaan ne menevät eteenpäin. Mutta jäte — onko se loppujen lopuksi jätettä, vai onko se raaka-aine? Meillä on pelko, että tämä kuntien perinteinen, hyvin hoidettu jätehuoltosysteemi romuttuu tässä. Mutta miten me saamme varmistettua tätä asiaa eteenpäin? Onhan se tämän lain valmisteluvaiheessa ollut meillä paljon esillä, miten me tässä eteenpäin menemme: Onko tämä varmasti järkevä systeemi? Kuinka kalliiksi tulee kuntien tehtävien hoitaminen jatkossa? Miten mikäkin jäteasia hoidetaan? Kyllä minä uskon, että tällä lailla saamme kuitenkin varmistettua sen, että me saamme myöskin kuntien perinteiset palvelut hoidettua kohtuullisilla kustannuksilla, että me tavalliset kuluttajat emme joudu maksamaan älyttömiä maksuja jatkossakaan. Kunnilla säilyy onneksi toissijainen vastuu, etteivät kenelläkään jätteet jää nurkkiin lojumaan.

Mutta mitä tämä jäteala on sitten tulevaisuudessa? Toivon mukaan, kun tässä menee kymmenen vuotta eteenpäin, emme käytä enää sanaa ”jäte”, vaan puhumme sanasta ”raaka-aine”. Eli meidän tehtävämme on pitää raaka-aineesta hyvää huolta. Meidän jätteet — ovat muuten tällä hetkellä jo aika puhtaita raaka-aineita. Ei meillä ole näissä kylmissä olosuhteissa oikein todellisia jätteitä enää paljoakaan, meillä on mahdollisuudet käsitellä niitä hyvinkin hyvällä tavalla ja katsoa, mitä kaikkea niistä voitaisiin saada aikaiseksi — mitä ja millä tavalla kenenkin kannattaa kerätä, mitä tuotteita pystymme jätteistä saamaan aikaiseksi? Se, että ne poltetaan, tulee energiaa, on varmasti viimeinen vaihtoehto. Kyllä niistä raaka-aineista saa kaikkia järkeviä toimintojakin aikaiseksi, elikkä voimme kierrättää, uudelleenkäyttää ja löytää sieltä myös ihan uudenlaisia raaka-aineita.

Punkt i protokollet PR 3/2018 rd

17.24 **Harri Jaskari kok:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitos arvoisalle ministerille tämän hallituksen esityksen esittelystä. Esittäisin muutamia kysymyksiä ja kommentteja ministerille.

Olen samaa mieltä kuin edellinen puhuja, edustaja Maijala, että jos me ajattelemme nykytilannetta mutta myöskin lähitulevaisuutta, niin jäte ei todellakaan enää ole jäte vaan se on raaka-aine. Nyt ollaan Suomessa jo aika edistyksellisessä vaiheessa kaikkien niitten teknologioiden osalta, joilla pystytään jätteet jakamaan erilaisiin fraktioihin. Ne voivat olla lääkaineita, ne voivat olla sitä energiaa, ne voivat olla kierrätystuotteita, vastaavia. Tämä täytyy mielestäni nyt huomioida myöskin tässä jätelain esittelyssä, ja siinä oikeastaan haastan, että onko se riittävästi huomioitu, että jäte ei enää ole jätettä vaan ainoastaan tietyllä pienellä fraktiolla.

Kun me talousvaliokunnassa kävimme lävitse hankintalakia, me halusimme tehdä hyvinkin tiukat rajat siinä, miten paljon markkinoilla voivat toimia kunnalliset yhtiöt — markkinoilla voivat toimia, mutta pitäisi toimia markkinoiden ehdoilla, jos oletetaan sellainen tilanne, että jäte ei olekaan enää jäte vaan raaka-ainetaustainen — ja sen takia me teimme jopa erittäin tiukat rajat siitä, että toimitaan samoilla ehdoilla, koska näyttää, että jäte on tulossa sellaiseksi raaka-aineeksi, että siitä saa myöskin hintaa. Sen seurauksena ollaan talousvaliokunnan puolella hiukan huolissaan siitä, että ollaan tehty hyvinkin pitkät siirtymäajat, jotka kenties hukkaavat sellaisen mahdollisuuden, mitä tässä voisi tehdä, että me olisimme tietyllä tavalla ennakkoon ja aivan eturivissä maailmassa siinä, miten tulevaisuudessa jätteitä käsitellään, ja liittyen tähän kiertotalouteen se polttaminen on lähes viimeinen asia, mitä pitäisi tehdä. Me tarvitsemme Suomessa aidosti sellaisia pilotteja ja aidosti sellaisia hankkeita, joilla me pystymme maailmalle näyttämään, että suomalaisen teknologian avulla pystytään tekemään jätteestä jotain aivan muuta eli kiertotalouden erilaisia tuotteita.

Sen takia tämä ensimmäinen kysymys liittyy oikeastaan siihen, olivatko näin pitkät siirtymäajat tarpeen sen takia, että julkinen sektori, kunnalliset jätehuolto-yhtiöt sopeutuisivat jotenkin tähän, ja toiseksi, liittyykö siihen sellainen, että me menetämme tietyllä tavalla edelläkävijäaseman. Silloin tulee kysymys, edistääkö tämä hallituksen esitys aidosti kiertotaloutta. Tämä on hyvä uudistus liittyen tähän markkinapaikkaan, jos me pystymme näyttämään tämän markkinapaikan avulla, että se jäte menisi — tai niin sanottu jäte, nykyinen raaka-aine — oikeaan paikkaan, jossa aidosti olisi arvoa enempi kuin polttamalla. Tällaisen keskustelun haluan, arvoisa ministeri, myöskin nostaa tänne esille, että me yhdessä analysoimme, mikä olisi se oikea tilanne Suomen jätehuollon osalta. Maailmalla kenties ei bioa riitä tarpeeksi, kun puhutaan biotaloudesta, mutta jätettä riittää. Jos täällä osataan ensimmäisenä tehdä ne jätteet sellaiseen muotoon tai laittaa sellaiseen kiertoon, että se aidosti säästää myöskin luontoa, niin se kannattaisi mielestäni tehdä. Ja tämä laki — haastan: edistääkö se tätä tarpeeksi hyvin?

Puhemies Paula Risikko: Otetaan yksi puheenvuoro, sen jälkeen ministeri vastaa, ja sitten jatketaan. Eli seuraavaksi edustaja Adlercreutz, olkaa hyvä.

17.28 **Anders Adlercreutz r:** Ärade talman! Tämä esityshän juontaa juurensa niin sanottuun strategiseen hallitusohjelmaan, jossa on kyllä yllättävästi tällaisia hyvin teknisiä kirjauksia siitä, miten asiat tulee suorittaa. Näkisin, että tällainen tavoite, jossa puhutaan suoraan vaikka nyt kuntien jätehuollosta ja siitä, mitä siihen kuuluu, ei kovin strategiselta ta-

Punkt i protokollet PR 3/2018 rd

voitteelta tunnu. Sen sijaan kiertotalouden edistäminen sellaisenaan on toki strateginen tavoite. No, sitä on rajattu jo hallitusohjelmassa tällä tavalla, joka nyt saa seurauksia tässä esityksessä, jolla on seurauksia, joista monet ovat sitä mieltä, että ne eivät edistä kiertotaloutta ja järkevää jätehuoltoa.

Tällaiset jätteenkäsittelylaitoksethan ovat hyvin raskasta infraa, johon kunnat ovat satsanneet paljon rahaa. Niitten tulevaisuus on nyt osittain epäselvä, kun rajataan kunnan markkinaehtoista toimintaa, joka pääsääntöisesti on syntynyt tarpeesta eri puolille Suomea. Meillä on hyvin erilaisia paikkakuntia, joilla yksityisiä toimijoita on tarjolla erilaisia määriä, ja pakosta on sitten syntynyt kunnallista markkinaehtoista toimintaa, koska sille on ollut tarvetta. No, nyt sitä rajataan 5 prosenttiin — ensin 10:een, sitten 5:een — ja sillä voi olla yllättäviä seurauksia, jotka eivät välttämättä tätä kiertotaloutta edistä. Eli toivon, että kun tätä nyt arvioidaan — ja tietenkin talousvaliokunnalla on ollut tässä ehkä elinkeinonäkökulma, ympäristövaliokunnalla tässä on ollut toinen näkökulma, ehkä enemmän keskittynyt ympäristöasioihin eli kiertotalouteen — niin näiden pitäisi nyt jollain tavalla olla yhteensovitettavissa.

Nyt kun puhutaan siitä, [Puhemies koputtaa] ollaanko eturivissä vai ei, niin voi todeta, että Suomi ja Puola ovat ne kaksi maata Euroopassa, [Puhemies: Aika!] jotka ovat poikkeamassa tästä 20 prosentin rajasta. Eli siinä eturintamassa ollaan.

Puhemies Paula Risikko: Ministerin vastaus, 3 minuuttia, olkaa hyvä.

17.30 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Muutamiin kysymyksiin ja huoliin, mitä tässä tuli.

Aloitan tuosta edustaja Modigin kysymyksestä, pelosta, ettei tässä nyt pirstaloitu liikaa rajausten myötä tuo jätehuolto. Sama liittyy näihin huoliin siitä, nousevatko maksut, tai toisaalta sitten siirtymäaikaisten pituuksiin. Siis nyt täytyy huomioida, että 90 prosenttia tällä hetkellä kunnallisten monopoliyhtiöitten piirissä olevasta jätehuollosta säilyy siellä ja noin 10 prosenttia tästä volyymista ei automaattisesti ole enää kuntien yksinoikeudella, mutta markkinapuutteen takia myös näistä jätteistä iso osa varmasti jatkossakin päättyy kunnallisten yhtiöitten käsiteltäväksi jossain päin maata. Eli kovin suurta pirstaloitumista tässä ei ole, ja siitä osaltaan myös pitää huolen tämä pitkä siirtymäaika, mistä edustajat Jaskari ja Adlercreutz puhuivat täysin toisistaan eriävästä näkökulmasta samaa ongelmaa lähestyen. Toisen mielestä pitkä siirtymäaika jäykistää liikaa, ja toinen pohtii, riittääkö tämä pitkään siirtymäaika, kun 5 prosentin ulosmyyntiraja on siellä takana, turvamaan kunnallisten investointien kannattavaa pyörittämistä ja poistoa. Tässä on monen eri näkökulman välillä tuota herkkää tasapainoa ja kultaista keskitietä etsitty, ja olen itse hyvin tyytyväinen tähän esitykseen.

Huoli tuosta maksujen noususta: Jotkut jätelaitosyhdistykset arvelivat, että pari prosenttia, jotkut heittivät jopa, että 30 prosenttia nyt jätemaksut kasvavat. Itse lähden nyt tämmöisestä tulitikkusuorituslaskelmasta. Jos 10 prosenttia liikevaihdosta poistuu, samalla poistuvat myös sen 10 prosentin liikevaihdon aiheuttamat kustannukset. Järkeni ei riitä selittämään, että tämänkaltaisesta muutoksesta tulisi kovin suuria korotuspaineita. Toki olosuhteet ovat erilaiset, mutta erityisesti siellä, missä markkina ei toimi, missä ei ole näitä yksityisiä palveluita, kunnat tai kunnalliset yhtiöt edelleen tuon toissijaisen vastuun nojalla todennäköisesti käsittelevät saman määrän jätteitä kuin aiemminkin, jolloin sitä hintojen nousupainetta ei tämän lain myötä tule laisinkaan. Olen hyvin maltillinen ja luottavainen tuon suhteen,

Punkt i protokollet PR 3/2018 rd

että tämän lain ei pitäisi aiheuttaa hintojen korotuspaineita, ellei sitten tämän varjolla haluta lähteä hintoja nostamaan.

Puhemies! Jos vielä sallitaan, niin tämä pohdinta kiertotalouden edistymisestä. Tämän on luonnollisesti vain yksi lainsäädäntöhanke, että kiertotaloutta olemme edistäneet. Valtakunnallinen jätesuunnitelma on uudistettu, esimerkiksi suuria sivuvirtavolyymeita koskeva maanrakentamisasetus on muutettu, missä teollisuuden tuhkien, kuonien, erilaisten murskeiden käyttöä rakentamisessa helpotetaan kiertotalouden hengessä. Edelleen yhdyskuntajätteitten kierrätyksessä olemme rahoittaneet erilaisia kokeiluhankkeita, on erilliskeräysvelvoitteiden valmistelua sen lisäämiseksi. Eli tämä on ainoastaan yksi osa, missä varmistetaan toimiva jätehuolto, ja samalla myös avataan hieman mahdollisuuksia lisää yksityisille toimijoille.

Puhemies Paula Risikko: Puhujalistalle.

17.34 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Itse myös kannan hiukan huolta tästä esityksestä ja olenkin pikkusen kriittinen niin edustaja Jaskarin puheenvuoroon kuin myös ministerin äsken antamaan vastaukseen, esimerkiksi tähän, että vaikuttaako hintaan, että jos on 10 prosenttia liikevaihdosta pois, niin kustannuksistakin lähtisi 10 prosenttia pois. Eihän se näin toimi yrityselämässä. Kyllä ne kiinteät kustannukset säilyvät siellä. Henkilöstökulut säilyvät, ellei ihmisiä irtisanota. Kalustokustannukset säilyvät, ellei kalustoa myydä. Tuolla yritysmaailmassa näinhän se menee.

Itse kannan huolta myös tästä huoltovarmuuskysymyksestä. Kun alueelta, missä kunnallinen jätehuoltoyhtiö hoitaa, viedään mahdolliset edellytykset hoitaa sitä toimintaa, niin kyllähän se on huoltovarmuuskysymys. Näin on tuolla haja-asutusalueilla, missä useasti pienyrittäjät hoitavat tätä jätehuollon keräystä ja kunnallinen jäteyhtiö sitten kantaa siitä jälkikäsitteystä vastuun.

Kotitalouksille tämä saattaa tarkoittaa hinnankorotuspaineita, mikäli kuntien jäteyhtiöiltä viedään toimintaedellytyksiä pois, mutta totta kai tässä on mahdollisuuksia myös. Tämän tarjoaa yksityiselle suurelle jätehuoltoyritykselle tämän bisnesmahdollisuuden, mitä täällä edustajat Jaskari ja Maijala omissa puheenvuoroissaan toivat esiin. Se on totta, että jäte on tulevaisuudessa raaka-ainetta ja tulee olemaan kovan luokan bisnestä, ja kuka sen bisneksen sitten ottaa, varmasti tekee sitä markkinaehtoisesti, mutta se ei tule tekemään sitä sellaisilla alueilla, missä niitä markkinoita ei synny, mutta sinne jää tälle kunnalliselle yhtiölle edelleen se velvollisuus hoitaa jätehuolto.

Etä tämä on kyllä monella tavalla kinkkinen kysymys, ja toivon, että valiokuntakäsittelyssä näihin asioihin kiinnitetään erityistä huomiota.

17.36 Ari Torniainen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esityksen tavoitteena on tukea kiertotaloutta, ja uudistuksella pyritään edistämään jätealan kilpailua ja myöskin yritystoimintaa. Tosiasia on varmaankin se, että nykyisin jätteeksi luokiteltavat aineet voivat olla tulevaisuuden raaka-aineita ja niillä voidaan myös tulevaisuudessa jopa korvata luonnonvarojamme.

Eri puolilla Suomea ollaan hyvinkin erilaisessa tilanteessa, ja siksi uskon, että jätealan tulee olla julkista palvelua ja se voi olla myöskin yritystoimintaa. On hyvä, että tässä laissa turvataan se julkinen palvelu, jos ei sitä yritystoimintaa ole siellä alueella. Yhteistyötäkin

Punkt i protokollet PR 3/2018 rd

tällä alalla tarvitaan, jotta pääsemme noihin asetettuihin kierrätystavoitteisiin, mitä Suomessa on asetettu.

Täällä edustaja Jaskari omassa puheenvuorossaan hieman kritisoi muutamaa asiaa. Omasta mielestäni taas on hyvä se, että hallituksen esityksen mukaan kunnan jätehuolto-yhtiö voi harjoittaa vuoden 2029 loppuun saakka markkinaehtoisesti enintään 10 prosenttia liiketoiminnastaan vaarantamatta sidosyksikköasemaansa. Se on hyvä asia, ja tästä on käyty keskustelua, ja uskon, että tämän lakiesityksen, mikä nyt on täällä meillä esillä, tuleminen hieman pitkittyi myöskin tästä asiasta johtuen, mutta on hyvä, että se on näin.

Samoin on myöskin hyvä omasta mielestäni, että hankintalain mukaista 500 000 euron rajoitusta ei sovelleta nyt tähän jätelakiin. Erittäin hyvä asia. Tästä oli paljonkin kritiikkiä.

Tämä jätelain uudistus on kaiken kaikkiaan kaksiosainen. Ministeri Tiilikainen, te tuossa omassa avauspuheenvuorossanne [Puhemies koputtaa] jo oikeastaan viittasitte tähän toiseen tulevaan, tämän vuoden aikana valmisteltavana olevaan hallituksen esitykseen, jossa kehitetään jätealan markkinoita perustamalla jätteiden ja [Puhemies: Aika!] sivuvirtojen markkinapaikka sekä täsmentämällä kunnalliseen jätehuoltoon liittyviä kirjanpito-voitteita. Kun nimenomaan tästä kiertotaloutta [Puhemies: Aika!] on kritisoitu, niin onko tämä nyt ratkaisu siihen asiaan?

17.39 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Lain tavoitteet ovat hyvät: se, että kehitetään jätealan markkinoita, jätehuollon etusijajärjestyksestä pidetään kiinni ja lisätään kierrätystä. Mutta on kyllä totta, että kyllä tämä harvaan asutuilla alueilla todennäköisesti tulee kustannuksia kotitalouksille lisäämään. Kun edellinen jätelaki astui voimaan, olin itse töissä jätehuolto-yhtiössä varmistamassa, että toimitaan lain mukaisesti, ja siihen liittyviä muutoksia valmistelemassa. Kyllähän silloin jo näki sen, että nämä yritykset, jotka toimivat alalla, halusivat vain kerätä sen kerman päältä ja jättivät kunnan vastuulle ne paikat, mistä oli hankala hakea tai missä jätemäärät olivat pieniä. Luulen, että tässä käy ihan samoin, ja sen takia toivoisin, että tätä pystyttäisiin miettimään myös alueellisesti, kun me tiedämme tietyiltä alueilta, esimerkiksi nyt tulevien maakuntien pohjalta, miten tätä 5 ja 10 prosentin markkinaehtoisien ulosmyynnin rajaa voitaisiin soveltaa, sillä on aivan selvää, että tietyt kulut ovat kiinteät, ja vaikka silloin 10 prosenttiin osuus markkinoista pienenee, niin ne kulut siihen liittyen eivät pienene samassa suhteessa. Kaatopaikkojen ylläpito on todella kallista, kalusto on kallista, se kiertää siellä samat reitit, vaikka se ei sitten joka paikasta sitä jätettä keräisi. Ja kyllä tämä valitettavasti, luulen, tulee aiheuttamaan kotitalouksien jätemaksujen kasvamista, koska jätelaki yksiselitteisesti toteaa, että jätteenkäsittelymaksut tulee kerätä jätteen aiheuttajalta, niitä ei voi kunta subventoida. Silloin tulee käymään näin. Tämähän nähtiin myös siinä, että ihmiset haluavat kierrättää, mutta kun pakkausjätteen kierrätys meni tuottajien vastuulle, niin kierrätyspisteethän poistuivat [Puhemies koputtaa] harvaan asutuilta alueilta. Yritys ja markkinat ottavat sen, mistä saa suurimmat massat, [Puhemies: Aika!] ja silloin kunnan vastuulle jää muu, ja se tulee kallistamaan kylä hintoja.

17.41 Satu Taavitsainen sd: Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat! Nyt tässä hallituksen esityksessä on selkeitä sellaisia kohtia, joilla on ihan todella merkittäviä vaikutuksia kuntiin ja erityisesti kuntien asukkaisiin sekä julkisiin jätettä tuottaviin toimijoihin, kuten vaikka sairaaloihin, sekä myöskin ihan yrityksiin. Tässä hallituksen esityksessä kiristetään tätä sallittua ulosmyyntiä huomattavasti tiukemmaksi kuin mitä EU:n hankintadirektiivi edel-

Punkt i protokollet PR 3/2018 rd

lyttäisi elikkä rajataan tuo ulosmyynti 10 prosenttiin viimeiseen päivään joulukuuta 2029 saakka ja sitten pysyvästi 5 prosenttiin 1.1.2030 alkaen, kun tässä EU:n hankintadirektiivissä on sallittua olla ulosmyyntiä 20 prosenttia liikevaihdosta. Mielestäni tätä EU-direktiiviä tiukempi raja ei ole ollenkaan tarkoituksenmukainen eikä myöskään perusteltu. Tämä hallituksen esitys on myös hyvin poikkeuksellinen suuremmassa, eurooppalaisessa mittakaavassa, eikä ole ollenkaan tietoa, että mikään muu EU-maa olisi ottamassa käyttöön näin tiukkoja rajoja ulosmyynnille. Vai onko ministerillä tästä parempaa tietoa? Otan esimerkiksi vaikka meidän Mikkelin tilanteen. Se on Itä-Suomessa oleva 55 000 asukkaan kaupunki, jolla on omassa omistuksessaan oleva jäteasema. Nyt tämän lain myötä heikennetään meidän kunnallisen jäteaseman toimintamahdollisuuksia ja tällä hallituksen esityksellä lisätään jätehuoltokustannuksia ihan tässä koko ketjussa.

Olen myös sitä mieltä, että kun tässä on puhuttu kierrätystavoitteiden saavuttamisesta, niin tämä, että kuntavastuuta heikennetään, ei kyllä kierrätystä myöskään edistä. Tästä on ihan kokemusta ja todistusaineistoa muualta maailmasta, elikkä esimerkiksi Ruotsissa, Tanskassa ja Itävallassa on laajalla kuntavastuulla nostettu kierrätysastetta, sen sijaan Irlannissa ja Norjassa, joissa on suppea kuntavastuu, on jarrutettu kiertotaloutta. Kyllä ihan nämä meidän kunnalliset jätehuolto-yhtiöt voivat olla ja ovatkin monien innovaatioiden alustoina ja vetureina kiertotaloudelle, mikäli vain lainsäädäntö sen niille mahdollistaa.

Olen myös sitä mieltä, että kuntien jätelaitosten markkinaehtoisen toiminnan rajaaminen tämän esityksen mukaisesti vähentää meillä monessakin kunnassa jätettä tuottavien yritysten mahdollisuuksia valita, mihin jäte menee, ja myöskin niitä edellytyksiä tähän toissijaiseen vastuuseen elikkä tähän TSV-palveluun. Tämän hallituksen esityksen hyötyjinä tulevat olemaan suuret jätteenkäsittelyn palvelutuottajat sekä kuljetusyritykset, joilla varmasti kuljetukset sitten kasvavat, mutta meillä muilla sitten kustannukset kasvavat. Tällä hetkellä meillä on paikallisesti mahdollisuus ottaa jätettä vastaan ja saada siitä liikevaihtoa sekä työtä alueelle. Nyt tämän esityksen myötä uhkana on, että tämä työ ja eurot siirtyvät pois paikkakunnalta isojen toimijoiden kautta muualle. Nyt me olemme voineet pitää myöskin asumisen jätteiden vastaanottohinnat hyvin maltillisella tasolla juuri siitä syystä, että on voitu ottaa sitä jätettä vastaan asukkailta, yrityksiltä, laitoksilta ja niin edelleen. Tämä mahdollisuus nyt sitten jää pois, ja silloin myöskin kunnallisten jätehuolto-yhtiöitten tulos pienenee ja mahdollisuus myöskin investoida lisää heikkenee.

Tämä tarpeettoman tiukka rajaus vie myöskin pohjan pois monilta yhteistyömalleilta. Kun tällä hetkellä tehdään kunnallisissa jätehuolto-yhtiöissä todella laajasti erilaista yritysyhteistyötä — ja sitä voisi vielä nykyisestään laajentaakin, jos tulisi enemmän materiaalivirtaa — niin nyt sitten tällä hallituksen esityksellä tämä asia menee aivan vastakkaiseen suuntaan.

En pidä tätä esitystä hyvänä ja toivon, että valiokunnassa näihin asioihin, joita tässä nostin esille, kiinnitetään huomiota sekä yritettäisiin valiokunnan työssä tehdä tästä esityksestä parempi ja varmistaa myöskin se, sillä tässä laissa on kuitenkin tarkoituksena varmistaa jätteiden asianmukainen hoito.

17.47 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Ihan vielä lopuksi haluan mainita, että tämä pitkä siirtymäaika on kuitenkin mielestäni äärimmäisen hyvä asia tässä esityksessä ja välttämätön, jotta kunnalliset jätehuolto-yhtiöt, pienyritykset, jotka tekevät yhteistyötä näiden kunnallisten jätehuolto-yhtiöiden kanssa, pystyvät valmistautumaan tähän muutokseen, mikä väistämättä on kuitenkin jätealalla ja tulevaisuuden bisnesraaka-aine-

Punkt i protokollet PR 3/2018 rd

alalla edessä, ja se varmaan antaa toki lisämahdollisuuksia ja uusia vaihtoehtoja, ja siksi tämä siirtymäaika on tärkeä. Tällä hetkellä kunnallinen jätehuolto Suomessa mielestäni toimii erittäin hyvin, ja siinäkin mielessä on tärkeää, että tämä yhteistyö pienyrittäjien kanssa, jotka siellä tekevät näiden yhtiöiden kanssa yhteistyötä, saa jatkaa.

Haluan tähän loppuun vielä tuoda tämän pienen yrittäjän näkökulman, että tämä kilpailutilanne ei menisi siihen, että isot kansainväliset jäteyhtiöt tulevat markkinoille hoitamaan tämän asian yksistään, vaan tässä suomalaiselle pienelle yrittäjälle suotaisiin se mahdollisuus vielä olla mukana.

17.49 Pauli Kiuru kok: Arvoisa rouva puhemies! Vielä tästä siirtymäajasta jatkan.

Vuonna 2011 eduskunnassa käytiin kiivasta keskustelua kaivoslaista, ja sen yhteydessä loppumetreillä tuli kovaa väentöä myös siirtymäajasta nimenomaan Lemmenjoen kansallispuiston osalta. Siellä kysymyksessähän oli se, saako kansallispuistossa harjoittaa koneellista kullankaivuuta. No, periaatteessa kansallispuistossa ei pitäisi harrastaa koneella yhtään mitään, mutta koska kysymyksessä oli yrittäjien toiminta, he olivat investoineet koneisiin ja laitteisiin merkittäviä summia, koko perheen elinkeino monella on siinä kiinni ja tulevaisuus, niin on tietysti kohtuullista, että heille annettiin siinä tapauksessa noin yhdeksän vuoden siirtymäaika, jolloin he saivat poistoina sitten ottaa tämän laitekantansa. Se on tällaiseen oikeusvaltioon liittyvä periaate, että yritystenkin edut huomioidaan, lainsäädäntö on ennustettavaa ja huomioidaan myös kansantalouden näkökulmasta se, että kun on tehty isoja investointeja, niin ne investoinnit käytetään loppuun. Ymmärtääkseni tässä on aivan samasta asiasta kysymys. Kunnalliset jäteyhtiöt ovat investoineet miljoonia ja miljoonia kalliisiin laitteisiin ja rakennuksiin, ja sitä taustaa vasten siirtymäaika vuoden 2029 loppuun vaikuttaa kyllä aivan perustellulta.

17.50 Ari Torniainen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tässä on useammassa puheenvuorossa kiinnitetty huomiota kunnallisten jäteyhtiöiden toimintakykyyn myöskin tulevaisuudessa, ja itse myöskin haluan painottaa sitä, että niiden pitää pystyä myöskin toimimaan tehokkaasti ja hyvin tulevaisuudessa.

Kun on puhuttu asiakasmaksuista ja niiden mahdollisesta korottamisesta, itse toivon, että tämä hallituksen esitys ei ainakaan edesauta niitten maksujen korottamista. Pikemminkin uskon, että tämä tulevaisuudessa mahdollistaa niiden maksujen säätyminen hyvin alhaiselle tasolle, kun siitä tulee markkinaehtoista kilpailua.

Täällä on puhuttu myöskin tästä markkinaehtoisesta toiminnasta tällä hetkellä kuntayhtiövetoisissa jätehuolto-yhtiöissä. Tosiasia on, että suurin osa kuntayhtiöistä toimii jo nyt tuon 10 prosentin rajan alapuolella, ja taitaa olla noin puoli tusinaa kuntayhtiötä, jotka ylittävät tuon 10 prosentin rajan tällä hetkellä. Se on kuitenkin tilastollinen tosiasia.

Tietysti on myöskin huomionarvoista tällä hetkellä se asia, miten nuo jätehuolto-yhtiöt kirjanpitoaan pitävät ja miten sieltä saa esille sen, mikä on ulosmyyntiä ja sitä perustoimintaa, ja sitä tulisi myöskin selventää jatkossa.

17.52 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Esittäisin ministerille vielä pari kysymystä.

Elikä ensinnäkin se, että sehän meitä mietityttää eniten, miten varmistetaan kohtuuhintaisuus jätteiden keräilyssä jatkossakin, muun muassa meillä Savukoskella, niin kuin muuallakin haja-asutusalueella.

Punkt i protokollet PR 3/2018 rd

Toinen asia sitten, mikä mietityttää minua itseäni hyvin paljon, on jätelain 1 §:ssä. Elikä lain tavoitehan on se, että tällä lailla pitäisi pyrkiä vähentämään jätteiden muodostumista ja määrää, ja totuushan meillä on tällä hetkellä se, että voimassa oleva jätelaki ei todellakaan kannusta riittävästi vähentämään jätteiden muodostamista ja muodostumista. Onko nyt työn alla vielä joitakin jätelain muutoksia, asioita, miten saataisiin todellista vaikutusta siihen, että jätettä alkaisi muodostumaan kaikkialla Suomessa vähemmän kuin aikaisemmin?

Puhemies Paula Risikko: Ja sitten vielä ministerin vastaus, 3 minuuttia, kiitos.

17.53 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen: Arvoisa puhemies! Edustaja Kiurulle muutama huomio: Kysyitte jo aiemmin, onko tässä riski tällaiseen viennin tai dumpkauksen kasvuun. Meillä on jätesiirotasäntely, joka estää tämänkaltaisen toiminnan, eli siinä mielessä ei ole huolta. Pohditte myös huoltovarmuutta häiriötilanteissa, ja siitä on ympäristöministeriössä erillistä säädösvalmistelua käynnissä.

Kiitan edustajia hyvin tällaisesta tasapainoisesta lähetekeskustelusta ja monia näkökulmia tuovasta keskustelusta. Tässä on se julkisten jätehuoltolaitosten näkökulma, tässä on yritysten näkökulma, esityksessä on haettu parasta mahdollista keskitietä, jossa turvataan julkisen toimijan mahdollisuudet myös jatkossa. Tuo 10 prosentin ulosmyyntiraja, josta jotkut edustajat puhuivat, vastaa aika lailla sitä keskimääräistä nykyistä tilannetta. Eli se ei muuta radikaalisti, ei pienennä sitä liiketoiminnan mahdollisuutta välittömästi, ja tuo siirtymäaika todellakin on pitkä, jotta ne kiinteät kulut pystytään kattamaan ja näille isoille investoinneille, mitä on tehty, saadaan riittävästi käyttöä.

Edustaja Torniainen otti tämän kirjanpitoasian esille, ja se on markkinapaikan ohella tässä kakkosvaiheessa asia, mitä täsmennetään, jotta pystytään todentamaan se markkinan puute tai sen olemassaolo.

Vielä muutama huomio:

Jätteen synnyn ehkäisy tai sen määrän vähentäminen on ehkä sitten paljon isomman toimenpidekokonaisuuden tulos. Valtakunnallisessa jätesuunnitelmassa, joka on juuri hiljattain uusittu, esitetään kymmenkunta toimenpidettä, tavoitetta, jotka sitten tätä isoa päämäärää ajavat hyvin eteenpäin.

Tämä huoli harvaan asuttujen alueitten palveluista tai sitten just tasapaino pienten yritysten ja suurempien yritysten kesken, mitä useampi edustaja pohti: Oikeastaan pienten yritysten näkökulma on tässä tärkeä jätehuoltopalvelun asiakkaina mutta myös toimijoina. Juuri tuo toissijainen vastuu, missä kunnalla on aina vastuu järjestää se jätehuoltopalvelu myös niillä alueilla toimiville yrityksille, missä sitä markkinaehtoista palvelua ei ole tarjolla, on erittäin tärkeä palvelu isolle joukolle suomalaisia yrityksiä eri puolilla maata. Mutta toisaalta sitten tämä mahdollisuus olla toimijana myös jatkossa yhteistyössä niin sen julkisen toimijan kanssa kuin yksityisten toimijoitten kanssa, esimerkiksi näissä kuljetuksissa, on tärkeä näkökulma, ja sen usea edustaja otti esille.

Vielä näistä nyt rajattavista sairaanhoidon ja koulutuksen jätteistä: Ne siis otetaan pois, niin että ne eivät ole enää kuntien yksinoikeus, mutta toki nämä kunnalliset laitokset saavat olla siinä kilpailussa mukana tarjoamassa niitä palveluita edelleen. Ja ei ole niinkään helppo yritysten tulla välttämättä tälle markkinalle. Uskon, että nämä jätelaitokset tulevat näissäkin pärjäämään. Toki sitten siellä tulee ajastaa nämä rajat, kuinka paljon sitä kilpailtua ulosmyyntiä saa olla.

Punkt i protokollet PR 3/2018 rd

Näillä eväillä valiokunnalla on varmasti hyvät mahdollisuudet käsitellä tämä monipuolisesti ja tehdä hyvä mietintö, joka sitten auttaa lain toimeenpanoa. Ja tuo pitkä siirtymäaika takaa sen, että mitään radikaalia tässä kentässä ei tule tapahtumaan.

Riksdagen avslutade debatten.

Riksdagen remitterade ärendet till miljöutskottet, som förvaltningsutskottet och ekonomikutskottet ska lämna utlåtande till.